

Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
ради НУВГП

e-підпис Олег ЛАГОДНЮК

20.10.2021

07-03-52S

СИЛАБУС

освітньої компоненти

SYLLABUS

<i>ПСИХОЛОГІЯ СІМЕЙНОГО СПІЛКУВАННЯ</i>	<i>PSYCHOLOGY OF FAMILY COMMUNICATION</i>		
Шифр за ОП	Code in Educational Program		
Освітній рівень: бакалаврський (перший), магістерський (другий)	Educational level: Bachelor's (first), magister's (second)		
Галузь знань	05	Field of knowledge:	05 05
для усіх галузей знань		for all fields of knowledge	s
Спеціальність	Field of study:		
для усіх спеціальностей	for all specialties		
Освітня програма для усіх ОПП	Educational Program: for all OPP		

Силабус навчальної дисципліни «Психологія сімейного спілкування» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів всіх освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП. 2021. 12 стор.

Розробник силабусу: Шпак Світлана Григорівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2021 року


Завідувач кафедри: Олексін Ю.П. д.п.н, професор.

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № 1 від 02.09.2021 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: Ковшун Н.Е., д.е.н., професор

Схвалено науково-методичною радою НУВГП
Протокол № 5 від 20 жовтня 2021 року

Учений секретар науково-методичної ради: Костюкова Т.А.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>Бакалавр, магістр</i>
Освітня програма	<i>Для усіх ОПП</i>
Спеціальність	<i>Для усіх спеціальностей</i>
Рік навчання, семестр	<i>Бакалавр 2-4 рік навчання, 3-8 семестр. Магістр 1-2 рік навчання, 1-3 семестр</i>
Кількість кредитів	<i>3</i>
Лекції:	<i>16 годин / 2 години</i>
Семінарські заняття:	<i>14 годин / 8 годин</i>
Самостійна робота:	<i>60 годин / 80 годин</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>Денна/заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
Лектор 	<i>Шпак Світлана Григорівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри суспільних дисциплін</i>
Вікіситет	http://wiki.nuwm.edu.ua/Шпак_Світлана_Григорівна
ORCID	https://orcid.org/0000-0002-2252-3801
Як комунікувати	s.h.shpak@nuwm.edu.ua тел. 0973222488 Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ
Анотація навчальної дисципліни, в т.ч. мета та цілі
<p><i>Актуальність</i> навчальної дисципліни полягає у тому, що знання про особливості психології сімейних відносин дозволять майбутнім спеціалістам допомогти особистості на різних етапах її життєвого шляху долати сімейні кризи та конфліктні ситуації, створювати умови для забезпечення її самореалізації.</p> <p><i>Метою</i> викладання дисципліни: дати уявлення про основні психологічні аспекти сімейних відносин та навчити на практиці долати сімейні кризи та конфліктні ситуації.</p>
Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle
https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3065
Компетентності
<p><i>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</i></p> <p><i>ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</i></p> <p><i>ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</i></p> <p><i>ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</i></p> <p><i>ФК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.</i></p> <p><i>ФК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.</i></p> <p><i>ФК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.</i></p> <p><i>ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.</i></p>
Програмні результати навчання (ПРН)
<p><i>ПРН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-</i></p>

комунікаційних технологій.

ПРН2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН3. Узагальнювати емпіричні дані та сформулювати теоретичні висновки.

ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

Крім того здобувач навчиться:

- розрізняти конфліктні, кризові і проблемні сім'ї;
- проводити діагностичну роботу з сім'єю;
- організувати і провести виховні бесіди з проблем підготовки до сімейного життя, профілактики і усунення конфліктних ситуацій у родині, виховання та розвитку дитини в сім'ї;
- надавати поради батькам з різних проблем сімейного виховання;
- володіти методами попередження та вирішення сімейних конфліктів;
- володіти діагностичною технікою визначення проблемного поля сім'ї та методами діагностики сімейних відносин тощо;
- організувати та проводити просвітницьку (виховну) роботу серед молоді по підготовці її до сімейного життя.

Структура навчальної дисципліни

Теми лекційних занять:

1. Сім'я як соціально-психологічний феномен

Опис теми: Специфіка сім'ї як соціально-психологічного феномену. Структура сім'ї. Форми сім'ї. Система сімейних взаємин. Структура сімейних ролей. Сімейні підсистеми. Правила та межі сім'ї. Психологічні особливості етапів життєдіяльності сім'ї.

2. Психологія сім'ї як система

Опис теми: Основні поняття психології сім'ї. Основні функції сім'ї. Параметри сімейної системи. Стереотипи взаємодії у сім'ї. Сімейні правила. Сімейні міфи. Межі сім'ї. Стабілізатори сім'ї. Сімейна історія.

3. Особливості типології сімей

Опис теми: Класифікація типів сімей. Характеристика типології

сімей. Характеристика моделей сімей. Сімейні міфи. Соціальні установки. Особливості шлюбних відносин.

4. Сім'я як виховний інститут

Опис теми: Роль батьків у розвитку дитини. Особливості статевого розвитку для різного віку. Статеве виховання в сім'ї. Підготовка дітей до сімейного життя. Психологічна підготовка молоді до подружнього життя.

5. Психологія сімейних криз та конфліктів

Опис теми: Типові міжособистісні конфлікти у одружених. Система ціннісних орієнтацій сім'ї. Психологічна сумісність подружжя. Причини сімейних конфліктів та класифікація сімейних конфліктів. Усунення конфліктів між подружжям. Попередження подружніх конфліктів.

6. Психологічна діагностика та корекція сімейних стосунків

Опис теми: Методи вивчення сім'ї. Сімейна психотерапія. Використання сімейної терапії у соціальній роботі. Структурна сімейна терапія. Стратегічний напрям у сімейній терапії. Етапи сімейної терапії. Сімейна психопрофілактика. Сімейне консультування. Телефонне консультування.

7. Особливості виховання дітей із розлучених сімей

Опис теми: Психолого-педагогічні проблеми розлученої сім'ї. Психологічний клімат сім'ї. Розвиток і поведінка дітей із розлучених сімей. Методики роботи із розлученими сім'ями. Соціально – педагогічна профілактика жорсткого ставлення до дітей у сім'ї. Педагогічна культура сім'ї. Сімейне насилля.

Тематика практичних занять:

Практичне заняття 1.

Сім'я як соціально-психологічний феномен

Використанням мультимедійних презентацій, відео-фільмів та роликів, доповідей та повідомлень. Активізації самостійного вивчення студентами літератури.

Практичне заняття 2.

Основні поняття психології сім'ї

Використанням мультимедійних презентацій, доповідей та повідомлень. Активізації самостійного вивчення студентами літератури, проведення навчальних тренінгів та дискусій.

Практичне заняття 3.

Характеристика типології сімей

Використанням мультимедійних презентацій, розв'язання проблемних завдань, виконання індивідуальних психологічних досліджень, тестових завдань, прийомів рольової гри, доповідей та повідомлень. Активізації самостійного вивчення студентами літератури, проведення навчальних тренінгів та дискусій.

Практичне заняття 4.

Особливості виховання дітей в сім'ї

Використанням мультимедійних презентацій, відео-фільмів та роликів, розв'язання проблемних завдань, виконання індивідуальних психологічних досліджень, тестових завдань, прийомів рольової гри, доповідей та повідомлень. Активізації самостійного вивчення студентами літератури, проведення навчальних тренінгів та дискусій.

Практичне заняття 5.

Психологія сімейних криз та конфліктів

Використанням мультимедійних презентацій, відео-фільмів та роликів, розв'язання проблемних завдань, виконання індивідуальних психологічних досліджень, тестових завдань, доповідей та повідомлень. Активізації самостійного вивчення студентами літератури, проведення навчальних тренінгів та дискусій.

Практичне заняття 6.

Психологічна робота з сім'ями

Використанням мультимедійних презентацій, відео-фільмів та роликів, розв'язання проблемних завдань, виконання індивідуальних психологічних досліджень, доповідей та повідомлень. Активізації самостійного вивчення студентами літератури, проведення навчальних тренінгів та дискусій.

Практичне заняття 7.

Особливості виховання дітей із розлучених сімей

Використанням мультимедійних презентацій, відео-фільмів та роликів, розв'язання проблемних завдань, виконання індивідуальних психологічних досліджень, тестових завдань, прийомів рольової гри, доповідей та повідомлень. Активізації самостійного вивчення студентами літератури, проведення навчальних тренінгів та дискусій.

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Взаємодія з людьми, загальнокультурна грамотність, здатність до навчання, здатність логічно обґрунтовувати позицію, навички спілкування, уміння слухати і запитувати, формування власної думки та ін.

Форми та методи навчання

Методи навчання: демонстрація, навчальна дискусія, дебати; технології викладання: тренінги, рольові ігри, аналіз конкретних ситуацій, обговорення, презентації, міні-лекції, ситуаційні дослідження, навчання на основі досвіду та інші.

Порядок та критерії оцінювання

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно вчасно виконати завдання пов'язане із пошуком інформації стосовно вибраної професійної діяльності, оформити у презентаційний вигляд та представити-захистити перед колективом студентів групи; вчасно здати модульні контролі знань.

Викладач проводить оцінювання індивідуальних завдань студентів шляхом проставлення балів за визначеними критеріями, що вчасно доводяться здобувачам освіти. Також, студент під наглядом викладача самостійно оцінює свою роботу.

За вчасне та якісне створення презентаційного завдання, студент отримує такі обов'язкові бали:

- 5 балів за вчасне виконання завдання;*
- 2 бали за повну усну відповідь;*
- 1 бал за неповну усну відповідь;*
- 5 балів за якісне оформлення завдання (тести).*

20 балів – модуль 1;

20 балів – модуль 2.

Усього 100 балів.

Студенти можуть отримати додаткові бали за: виконання рефератів, есе дослідницького характеру за темою курсу. Тему можуть дослідницької роботи вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Модульний контроль проходить у формі тестування. У тесті 30 запитань різної складності: рівень 1 – 20 запитань по 0,4 бали (8 балів), рівень 2 – 8 запитань по 1 балу (8 балів), рівень 3 – 2 запитання по 2 бали (4 бали). Усього – 20 балів.

Поєднання навчання та досліджень

Студенти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу.

В освітньому процесі використовуються досягнення викладача курсу – керівника відділу якості освіти НУВГП – механізми та процедури в освітньому процесі університету <https://nuwm.edu.ua/sp>.

Інформаційні ресурси

1. Аксенова Л.В. Семейная энциклопедия: Психологические тесты. 400 / Л.В. Аксенова. Ростов р/Д: Феникс; Донецк: издательский центр «Кредо», 2007. 528 с.: ил. (Энциклопедия для всех).
2. Андреева Т. Семейная психология: Учебное пособие. Санкт Петербург: Речь, 2004. 244 с.
3. Белоусова З.И. Осторожно: семейный конфликт. Запорожье. 1993. 114 с.
4. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. Київ: МАУП, 2000. 244 с.
5. Главник О. Психологічна допомога батькам. Київ: Шкільний світ, 2002. 112 с. (Психолог. Бібліотека)
6. Гуткина Н.И. Психологическая готовность к школе. Москва: Академический Проект, 2000. 184 с.
7. Дружынин В.Н. Психология семьи. Санкт Петербург: Питер, 2002. 205 с.
8. Ермолаева М.В. Психология зрелого и позднего возрастов в вопросах и ответах. Уч. Пособие. Москва: Изд-во Московского психолого-социального института; Воронеж: Изд-во НПО "Модек", 2004.
9. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Навчальний посібник. Тернопіль: Богдан, 2006. 112 с.
10. Зацепин В.И. Молодая семья: социально-экономические, правовые, морально-психологические проблемы. Київ: Украина, 1991. 313 с.
11. Максименко С.Д. Адаптація дитини до школи / Упоряд.:С. Максименко, К. Максименко, О. Главник Київ: Мікрос-СВС, 2003. 111 с.
12. Максименко С.Д. Психологія та педагогіка : Підручник / Упоряд.:С.

Максименко, М.Б. Євтух, Я.В. Цехмістер, О.О. Лазуренко, О.М. Немеш
Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 584 с.

13. Михайлова Н.Ф. Психология и психотерапия насилия. Ребенок в кризисной ситуации. Учебное пособие / Н.Ф. Михайлова, Н.О. Зиновьева. Санкт Петербург: Речь, 2005. 112 с.
14. Семиченко В.А. Мистецтво взаєморозуміння / В.А. Семиченко, В.С. Заслуженюк. Київ: «Веселка», 1998. 214 с.
15. Титаренко Т.М. Психологія життєвої кризи / Відп. Ред. Т.М. Титаренко. Київ: Знання, 1998.
16. Трощикина Е.Г. Тренинг развития жизненных целей. Санкт Петербург: Речь, 2001. 149 с.
17. Целуйко В.М. Вы и ваши дети. Психология семьи. Ростов на Дону: Феникс. 2004.
18. Чуб Н.В. Довідник для батьків дошкільників. Психологія дитини від А до Я. Харків: Веста, 2007. 160 с.
19. Элькин В.М. Театр цвета и мелодии Ваших страстей. Цветовая психология и психотерапия шедеврами искусства. Гармонизация цветowych программ жизни и Ваши тайные способности. Санкт Петербург: ИД «Петрополис», 2005.

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Перездача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenti>. Оголошення стосовно дедлайнів задачі та передачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про неформальну освіту. <http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>.

На ресурсі -

<https://www.skeptic.in.ua/integrity/?fbclid=IwAR2TE9zaoPiVjFfH281AqWC B4SI16GICpmjfto6CvZ0eAN7efPpMM7LmuHY>

студенти зможуть знайти: офіційні документи і рекомендації, ФБ, Проєкт сприяння академічній доброчесності в Україні, вебінари,

короткі відеопоради студентам, аналітика, книжки, монографії, системи виявлення текстових запозичень, кодекси етики, академічне письмо, дискусії, інфографіка.

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

- практикуючий психолог з напрямку «Позитивна психологія», кандидат психологічних наук, доцент Н.В. Оксентюк;
- практикуючий психолог з напрямку «Символдрама», фахівець з сімейного консультування, кандидат психологічних наук, доцент О.Ф. Грицюта.

Правила академічної доброчесності

Усі здобувачі виконані навчальні завдання самостійно перевіряють на виявлення текстових запозичень через університетську платформу MOODLE <http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Unplag>.

В аудиторії здобувачі не допускаються до списування та обману – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, не допущення до захисту роботи та ін.

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу чи іншу поважну причину то студенту не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття.

При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі MOODLE: <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=3065>

Здобувачі без обмежень можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки.

Оновлення

За ініціативою викладача зміст даного курсу планується оновлювати щорічно, враховуючи зміни у законодавстві України, наукових досягнень у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної

справи, сучасних практик забезпечення принципів доброчесності.

Студенти також можуть долучатись до оновлення дисципліни шляхом подання пропозицій викладачу стосовно новітніх змін у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи. За таку ініціативу студенти можуть отримати додаткові бали.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

В НУВГП розроблені процедури для реалізації права здобувачам на академічну мобільність:

- *Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування*
<http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/>
- *Порядок перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в Національному університеті водного господарства та природокористування*
<http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>.
- *Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579*
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#n8>.

Здобувачі можуть отримати доступ до таких міжнародних інформаційних ресурсів:

- *електронні бібліотеки:*
<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/elektronni-biblioteki>
- *Як знайти статтю у Scopus:*
<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/506-v-dopomohu-avtoram>
- *База періодичних видань:*
<https://www.scimagoir.com/>
- *Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів:*
<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-mozhlyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv>